

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д.
УШІНСЬКОГО»

ЧЕКАН ОКСАНА ІВАНІВНА

УДК 371.13:004

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.08 – дошкільна педагогіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Приватному вищому навчальному закладі «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
ЯСІНСЬКИЙ Андрій Миколайович,
Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», доцент кафедри інформатики.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
БЕЛЕНЬКА Ганна Володимирівна,
Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, заступник директора з наукової роботи, завідувач кафедри дошкільної освіти;
кандидат педагогічних наук, старший викладач
МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», старший викладач кафедри дошкільної педагогіки.

Захист відбудеться 01 жовтня 2014 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.04 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофанківська, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофанківська, 36.

Автореферат розіслано «30» серпня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. О. Татарина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах розбудови української держави, глибоких і динамічних перетворень, що відбуваються в усіх сферах нашого суспільства, суттєвих змін зазнає і система освіти. Стратегію змін у системі професійної освіти в Україні чітко викладено у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» щодо впровадження комп'ютерних технологій навчання та підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Підготовка спеціалістів із вищою освітою вимагає підвищення їхнього загального рівня інформатизації, оволодіння ними інформаційно-комунікаційними технологіями та сучасними методами навчання, засобами комп'ютерних технологій, інтелектуальних та алгоритмічних комп'ютерних технологій у навчальному процесі, де ефективно формуються інформатичні вміння і навички та розв'язується низка інших дидактичних завдань.

Застосування комп'ютерних технологій у навчанні досліджувалось у працях В. Безпалька, Л. Буркова, А. Давиденко, М. Жалдака, В. Лаптева, А. Марона, Є. Кузнецова, І. Румянцева, Ю. Машбиця, А. Єршова, Я. Ваграменко та інших. Водночас рівень підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в галузі комп'ютерних технологій ще не відповідає сучасним вимогам суспільства і не забезпечує студентів обсягом знань та вмінь, що необхідні для майбутньої фахової діяльності з навчання дошкільників комп'ютерної грамоти. Професійна компетентність сучасного фахівця дошкільної освіти є складним багатокомпонентним поняттям, що передбачає і оволодіння комп'ютерними технологіями.

У вітчизняній та зарубіжній педагогіці проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти розглядалась у роботах Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богуш, С. Будака, Н. Гавриш, В. Нестеренко, Т. Степанової та інших. Вчені визначили чинники ефективного формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти, як от: усвідомлення суспільного та соціального значення феномена «компетентність» та необхідності її формування; врахування ціннісних професійних орієнтацій, потреб і запитів дітей; осмислення, засвоєння змісту предметів, творче використання наявних знань, доведення до досконалості професійних умінь, навичок, операцій у сучасних умовах, розвиток професійних здібностей і високої кваліфікації фахівця, його професійної мобільності, готовності до інноваційної діяльності, творчого зростання.

За безумовної важливості сучасних досліджень проблема формування професійної компетентності у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є недостатньо дослідженою і потребує нових підходів до її розв'язання, систематизації та теоретичного узагальнення. Особливої уваги потребує формування професійної компетентності у процесі вивчення фахових та професійно-зорієнтованих дисциплін, використовуючи комп'ютерні технології.

Аналіз наукового фонду та педагогічної практики з формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів засобами комп'ютерних технологій виявив низку суперечностей між:

- інформатизацією суспільства, швидкими темпами розвитку мережевих заходів комунікацій та недостатнім їх упровадженням у навчальний процес факультетів дошкільної освіти вишів;
- вимогами Базового компонента дошкільної освіти щодо реалізації освітньої лінії «Комп'ютерна грамота» в дошкільних закладах і відсутністю методичного супроводу використання комп'ютерних технологій;
- наближенням системи освіти України до світових стандартів і низьким рівнем володіння майбутніми фахівцями дошкільної освіти комп'ютерними технологіями.

Отже, актуальність і недостатня розробленість проблеми формування професійної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ зумовили вибір теми дослідження: **«Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до комплексного плану і наукової комплексної програми Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» «Психолого-педагогічні основи гуманізації виховання і навчання в школах та вищих навчальних закладах» (№ держреєстрації 0106U002439). Тему дисертації затверджено Вченою радою Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (протокол №7 від 28.02.2012р.) й узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол №7 від 24.09.2013р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

Для досягнення мети сформульовано такі **завдання**:

1. Визначити сутність і структуру феномена «професійна компетентність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій»; уточнити поняття «професійна компетентність».
2. Виявити критерії, показники та схарактеризувати рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.
3. Визначити та обґрунтувати педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.
4. Розробити та апробувати дидактичну модель та експериментальну методику формування

професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в умовах вищого навчального закладу.

Предмет дослідження: експериментальна методика формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

Гіпотеза дослідження. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій буде ефективним, якщо реалізувати такі педагогічні умови:

- інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів;
- наявність відповідного інформаційного середовища на факультетах дошкільної освіти;
- індивідуалізація та інтенсифікація використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ.

Методи дослідження. Для досягнення мети, розв'язання завдань дослідження було використано комплекс методів дослідження: теоретичні – аналіз, синтез, порівняння, систематизація наукових джерел із метою узагальнення теоретичних позицій дослідження; уточнення ключових понять і категорій; визначення критеріїв, показників, педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; метод моделювання з метою розробки дидактичної моделі дослідження; емпіричні методи – анкетування, опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз навчальної документації, метод проектів із метою розробки експериментальної методики дослідження; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та прикінцевий етапи) з метою виявлення та перевірки рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; методи математичної статистики, порівняльний аналіз даних, побудова таблиць, діаграм для з'ясування результатів якісної та кількісної обробки одержаних експериментальних даних.

Експериментальною базою дослідження виступили: студенти педагогічного факультету Мукачівського державного університету та Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. На різних етапах дослідження взяло участь 400 студентів, 100 вихователів і 100 батьків.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження: вперше визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови (інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ; наявність відповідного інформаційного середовища на факультетах дошкільної освіти ВНЗ; індивідуалізація та інтенсифікація

використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ) та сутність феномена: «професійна компетентність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій» (інтегроване, особистісно-ціннісне, полікомпонентне утворення на основі засвоєння майбутніми фахівцями сукупності фахових знань, умінь і навичок засобами комп'ютерних технологій; досконале володіння способами і прийомами роботи з комп'ютером; трансформація набутої інформації у педагогічну діяльність з дітьми дошкільного віку); виявлено критерії: когнітивно-інформаційний, діяльнісно-інформаційний, управлінсько-інформаційний та показники формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій: високий, задовільний та низький; розроблено й реалізовано дидактичну модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій, яка передбачає такі етапи: когнітивно-збагачувальний, продуктивно-діяльнісний та креативно-інформаційний; уточнено сутність понять «компетентність», «компетенція» та «професійна компетентність» (здатність вирішувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і вмінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей); набули подальшого розвитку теорія і методика формування професійної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ.

Практичне значення одержаних результатів дослідження: розроблено діагностувальну та експериментальну методику реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; спецкурс «Методика навчання дітей дошкільного віку комп'ютерної грамоти». Матеріали дослідження можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх вихователів у вищих педагогічних навчальних закладах у змісті нормативних курсів фахових методик; у навчально-виховному процесі ДНЗ; у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки вихователів ДНЗ; у розробці програм виховання і розвитку дітей дошкільного віку та підготовці методичних посібників.

Основні положення і результати дослідження впроваджено в навчальний процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт про впровадження №104-вн від 29.04.14р.), Мукачівського державного університету (акт про впровадження №452 від 27.02.2014р.), Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (акт про впровадження №532 від 07.02.2014р.), Березнівського педагогічного коледжу (акт про впровадження №197 від 07.03.2014р.), ДНЗ №33 м. Мукачево (акт про впровадження №162 від 28.03.2014р.), ДНЗ №28 м. Рівне (акт про впровадження №127 від 14.03.2014р.) та ДНЗ №9 м. Мукачево (акт про впровадження №131 від 26.02.2014р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорено на *міжнародних*: «Проблеми і перспективи освіти у XXI столітті» (Ставрополь, 2013), «Актуальні питання освіти і науки» (Харків, 2013), «Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу» (Вінниця, 2013); «Актуальні проблеми вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського» (Коломия, 2013); *всеукраїнських*: «Дошкільна і початкова освіта: досягнення, проблеми, перспективи» (Мукачево, 2012), «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (Мукачево, 2013), «Інноваційний потенціал української науки - XXI століття» (Запоріжжя, 2013), «Актуальні аспекти та перспективи сучасної освіти та науки» (Мукачево, 2014) науково-практичних конференціях.

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 16 одноосібних публікаціях автора, з них 7 – у наукових фахових виданнях України та 1 у зарубіжному виданні (Німеччина).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і 15 додатків. Загальний обсяг роботи - 253 сторінки, основний зміст дисертації викладено на 168 сторінках. Робота містить 27 таблиць, 13 рисунків, що обіймають 7 самостійних сторінок основного тексту. Список використаних джерел містить 207 найменувань, з яких 3 - іноземною мовою, і обіймає 21 сторінку. Додатки подано на 58 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, методи дослідження, розкрито його наукову новизну і практичну значущість, висвітлено відомості про базу дослідження, особистий внесок здобувача, подано дані про апробацію й упровадження результатів, загальну кількість публікацій, структуру роботи.

У **першому розділі** «Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій» уточнено зміст понять «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність вихователя», «комп'ютерні технології»; визначено й науково обґрунтовано сутність і структуру феномена: «професійна компетентність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій»; схарактеризовано стан використання комп'ютерних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Компетентнісний підхід у системі освіти був предметом наукового дослідження В. Баркасі, І. Бондаренко, І. Бабина, Н. Бібік, І. Гудзик, О. Пометун, І. Родигіна, О. Савченко та ін.

Учені (Н. Бібік, О. Савченко) визначають компетентність у навчанні як «коло питань, у яких людина добре розуміється, які вона набуває не тільки під час вивчення предмета, а й за допомогою засобів неформальної освіти внаслідок впливу середовища» і розглядають її як «особистісну

якість, інтегровану здатність особистості, яка охоплює не тільки знання, вміння, навички, а й попередній досвід, цінності, ставлення, які можуть цілісно реалізуватися тільки в процесі конкретної навчальної ситуації».

Компетенція (Н. Бібік, А. Богуш) тлумачиться як наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки дитини, це її уміння, навички, знання, це не особистісна якість. Ознакою компетенції є освітні галузі, змістові лінії.

У сучасних соціально-економічних умовах становлення української держави особливого значення набувають проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті компетентнісного підходу.

У дослідженні ряду вчених (А. Вербицький, О. Вознюк, Е. Зеєр, Т. Ісаєва, В. Кубицький, С. Цимбал, Д. Цодікова, К. Шапошніков та ін.) розкривається зміст і специфіка формування професійної компетентності майбутніх фахівців – випускників вишів. Так, Е. Зеєр переконаний, що компетентність передбачає не стільки наявність у фахівця значного обсягу предметних знань, скільки його вміння актуалізувати здобуті знання та навички і в потрібний момент використовувати їх у процесі реалізації своїх професійних функцій (компетенцій).

Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в педагогічному просторі України вивчались у дослідженнях Л. Артемової, А. Богуш, Г. Беленької, Н. Грами, І. Дичківської, Н. Ємельянової, Л. Загородньої, Е. Карпової, Н. Ковальової, Т. Котик, К. Крутій, Н. Лисенко, О. Поліщук, Т. Поніманської, Т. Танько, О. Федій та ін. Науковцями було визначено теоретико-методологічні засади підготовки фахівців у сучасних умовах, доведено, що сутністю професійно-педагогічної підготовки є система змістовно-педагогічних та організаційно-методичних заходів, спрямованих на забезпечення готовності майбутнього педагога до педагогічної діяльності.

Професійну компетентність майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу Г. Беленька визначає як здатність вирішувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і вмінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є любов до дітей, що поєднується з вимогливістю, емпатія та комунікативність.

Професійну компетентність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій розуміємо як інтегроване, особистісно-ціннісне, полікомпонентне утворення на основі засвоєння майбутніми фахівцями сукупності фахових знань, умінь і навичок засобами комп'ютерних технологій; досконале володіння способами і прийомами роботи з комп'ютером; трансформація набутої інформації у педагогічну діяльність з дітьми дошкільного віку.

Комп'ютерні технології навчання – це процеси підготовки та передавання інформації вихованцю, засобом здійснення яких є комп'ютер (І. Довгопол). Термін «інформаційні технології»

уперше ввів у науковий обіг В. Глушков, який визначив їх як процеси, що пов'язані з переробкою інформації. На сучасному етапі інформаційними технологіями називають види інформаційного обслуговування різних сфер людської діяльності, що організовані на базі комп'ютерної техніки і засобів зв'язку, як процеси підготовки та передавання інформації тим, кого навчають, засобом здійснення яких є комп'ютер» (О. Богатирьов, В. Глушков, А. Коптелов, Г. Некрасов). Під інформаційними технологіями слід розуміти процес підготовки і передання інформації тому, хто отримує освіту, засобом здійснення якого є комп'ютерна техніка і програмові продукти (О. Тебієва).

Застосування комп'ютерних технологій у навчанні досліджувались у працях А. Беляєва, В. Безпалька, Л. Буркова, А. Давиденко, М. Жалдака, В. Лаптева, А. Марона, Є. Кузнєцова, І. Румянцева, Ю. Машбиця, А. Єршова, Я. Ваграменко та ін. Учені (Б. Гершунський та ін.) виокремлюють чотири найістотніші галузі використання комп'ютерної техніки у сфері освіти: комп'ютерна техніка та інформатика як об'єкт вивчення; комп'ютер як засіб підвищення ефективності педагогічної діяльності; комп'ютер як компонент системи освітньо-педагогічного управління; комп'ютер як засіб підвищення ефективності науково-дослідної діяльності в освіті.

Професійна компетентність педагога є інтегральною характеристикою особистості, що виявляється у здатності до засвоєння відповідних знань, умінь і навичок щодо виконання освітніх завдань у професійній діяльності за допомогою комп'ютерних технологій.

У реаліях сьогодення якість дошкільної освіти визначається рівнем використання комп'ютерних технологій у дошкільних навчальних закладах. Тож чинниками, які можуть сприяти більш виваженому й ефективному використанню комп'ютерних технологій у дошкільному навчальному закладі, є потенційні дидактичні можливості комп'ютера; використання різноманітних програмних продуктів для розвитку, навчання і виховання дітей; реалізація різних освітніх програм, які стимулюють дітей до використання комп'ютера; спільна робота із сім'ями вихованців, що сприяє формуванню у дітей готовності (психологічної, мотиваційної і практичної) до використання комп'ютера.

Було вивчено стан сформованості професійної компетентності засобами комп'ютерних технологій у вихователів-практиків і студентів. Задля цього було розроблено анкети для вихователів і студентів випускних курсів, картки самооцінки, аналіз навчальних планів студентів, анкети для батьків. Аналіз анкетних даних та карток самооцінки засвідчив незадовільне становище щодо використання КТ у навчальному процесі ВНЗ. Навчальними планами вишів передбачено достатню кількість годин для засвоєння комп'ютерних знань студентами. Натомість за одержаними даними, анкетування випускників факультетів дошкільної освіти, студенти недостатньо володіють комп'ютером і не використовують його в роботі з дітьми. Зауважимо, що серед усіх проаналізованих навчальних планів відсутній навчальний предмет, у межах якого можна

здійснювати ефективне формування професійної компетентності майбутнього вихователя з використанням комп'ютерних технологій у своїй подальшій професійній діяльності.

У другому розділі «Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій» схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій, виявлено критерії та показники їх оцінювання; визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; описано та експериментально перевірено дидактичну модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

На констатувальному етапі експерименту було визначено критерії і показники сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій. Когнітивно-інформаційний критерій з показниками: обізнаність студентів із будовою, роботою і функціями комп'ютера; використання студентами КТ у самостійній навчальній діяльності; наявність презентаційних матеріалів для роботи з дітьми (портфоліо). Діяльнісно-інформаційний критерій з показниками: вміння моделювати (проекувати) навчальні ситуації засобами КТ; вміння моделювати (програмувати) і застосовувати комп'ютерні розвивальні ігри для дітей дошкільного віку; вміння залучати батьків для спільної роботи з ДНЗ у використанні КТ для дітей дошкільного віку. Інформаційно-управлінський критерій з показниками: вміння використовувати КТ в управлінській діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти; вміння використовувати PR (технології) у процесі пропаганди іміджу ДНЗ.

На підставі розроблених критеріїв і показників було визначено й схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами КТ: високий, задовільний, низький.

Високий рівень. Студенти цього рівня добре обізнані з будовою і функціями комп'ютера; мають власні комп'ютери; постійно користуються ними як удома, так і в університеті під час самостійної навчальної діяльності; самостійно формують алгоритми досягнення навчальної мети через використання різних програмних пакетів; використовують засоби створення віртуальних середовищ за власною моделлю; мають диски з комп'ютерними програмами та розвивальними іграми для дітей дошкільного віку; виявляють уміння моделювати потрібні навчальні ситуації та ігри як з навчальною метою, так і для занять з дітьми дошкільного віку; володіють методикою роботи з батьками та використанням КТ у роботі завідувача та методиста ДНЗ; виявлять творчість у роботі з комп'ютером; ініціюють PR кампанію КТ, створюють професійні КТ іміджевого характеру.

Задовільний рівень. Студенти означеного рівня обізнані з функціями роботи комп'ютера, натомість не знають його будови; у них є вдома комп'ютер для користування всіма членами сім'ї; користуються комп'ютером з навчальною метою лише в університеті та подекуди вдома. Вони не мають навчальних матеріалів та ігор для дітей; уміють змоделювати потрібні навчальні ситуації та ігри для дітей з допомогою викладача чи своїх однокурсників; не обізнані з методикою спільної роботи ДНЗ з батьками щодо використання КТ у сім'ї та управлінській діяльності керівників ДНЗ. Використовують текстовий редактор для створення найпростіших дидактичних матеріалів, водночас відсутній цілісний підхід до його використання.

Низький рівень. Студенти цього рівня не мають комп'ютера в сім'ї та особистого комп'ютера, не обізнані з будовою комп'ютера, не чітко називають його функції. Володіють елементарними навичками щодо комп'ютерних технологій; користуються комп'ютером тільки з навчальною метою в університеті. У них відсутні будь-які презентаційні матеріали як для власного користування у процесі навчання, так і для дітей дошкільного віку; вони не обізнані з методикою залучення батьків до використання КТ у роботі з дітьми та управлінській діяльності.

Відповідно до визначених критерій та показників до кожного з них було розроблено та дібрано відповідні діагностувально-тестові завдання, а саме: тестові завдання модифікованого варіанту методики В. Молодцева, питальник І. Мардаравої, заповнення картки «Моє професійне портфоліо КТ», модифікований варіант методики А. Фідлера, написання реферат-інструкції з тем: «Комп'ютер у професійній діяльності завідувача ДНЗ» та «Комп'ютер і КТ у діяльності вихователя-методиста дошкільного закладу», виступи в ролі завідувача та методиста ДНЗ і розробка комп'ютерних презентацій: завідувача «Наш дошкільний навчальний заклад», методиста «Комп'ютер у виховному процесі ДНЗ».

Результати констатувального експерименту засвідчили, що для більшості студентів експериментальної (далі ЕГ) і контрольної груп (далі КГ) характерним були низький (74,3% студентів ЕГ і 75,8% – КГ) та задовільний (20,2% студентів ЕГ та 19,8% – КГ) рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами КТ. На високому рівні було 5,5% студентів ЕГ і 4,4% – КГ.

У дослідженні було визначено педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів засобами КТ: інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ; наявність відповідного інформаційного середовища на факультетах дошкільної освіти ВНЗ; індивідуалізація та інтенсифікація використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ.

На формуальному етапі експерименту було розроблено й реалізовано дидактичну модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами

комп'ютерних технологій, яка обіймала три послідовних етапи: когнітивно-збагачувальний, продуктивно-діяльнісний, креативно-інформаційний (див. рис.).

Метою першого етапу було уточнення знань студентів про функції і роботу з комп'ютером у власній і навчальній діяльності та ознайомлення їх з методикою використання комп'ютера у майбутній професійній діяльності. На цьому етапі було реалізовано першу педагогічну умову – інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій. Студентам було прочитано навчальні курси «Основи інформатики», «Сучасні інформаційні технології в освіті», «Нові інформаційні технології та сучасні ТНЗ». Безпосередньо в експерименті було задіяно фахові методики «Дошкільна лінгводидактика», «Методика ознайомлення дітей з довкіллям», «Методика ознайомлення дітей з українським народознавством у ДНЗ», «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті» та розроблений нами спецкурс «Методика навчання дітей дошкільного віку комп'ютерної грамоти». Крім того, було розроблено електронний підручник для студентів з «Дошкільної лінгводидактики», за яким працювали студенти третіх курсів експериментальних груп. Основним методом формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами КТ було обрано інформатичне мікровикладання засобами комп'ютерних технологій, яке передбачало виокремлення окремого інформатичного вміння у процесі викладання конкретної фахової дисципліни, теоретичне ознайомлення студентів з цим умінням; перегляд навчального фільму, який давав можливість спостерігати практичне використання цього вміння; підготовка 3-5-хвилинного фрагмента заняття для демонстрації цього вміння; проведення заняття зі студентами та запис його на диск; обговорення та аналіз заняття з іншими студентами під керівництвом викладача.

Крім того, формування професійної компетентності майбутніх вихователів засобами КТ у процесі викладання фахових дисциплін передбачало: усвідомлення ними завдання і мети вивчення матеріалу; самостійну підготовку матеріалу для опрацювання засобами комп'ютерних технологій; теоретичний аналіз матеріалу, формування відповідних навичок; формування асоціативних інформатичних зв'язків; апробацію асоціативних інформатичних зв'язків на аналогічних навчальних завданнях інших дисциплін; аналіз отриманих результатів. Поєднання традиційної моделі, необхідної для формування професійних знань, умінь і навичок із інформатичною моделлю, яка забезпечувала формування інформатичної складової компетентності, дало можливість ефективно забезпечити підготовку вихователя дошкільного закладу, який володіє сучасними комп'ютерними технологіями та методиками організації навчального процесу в ДНЗ.

Метою другого продуктивно-діялісного етапу було озброєння майбутніх вихователів уміннями і навичками самостійної роботи з комп'ютерними програмами та веб-сайтами професійної спрямованості.

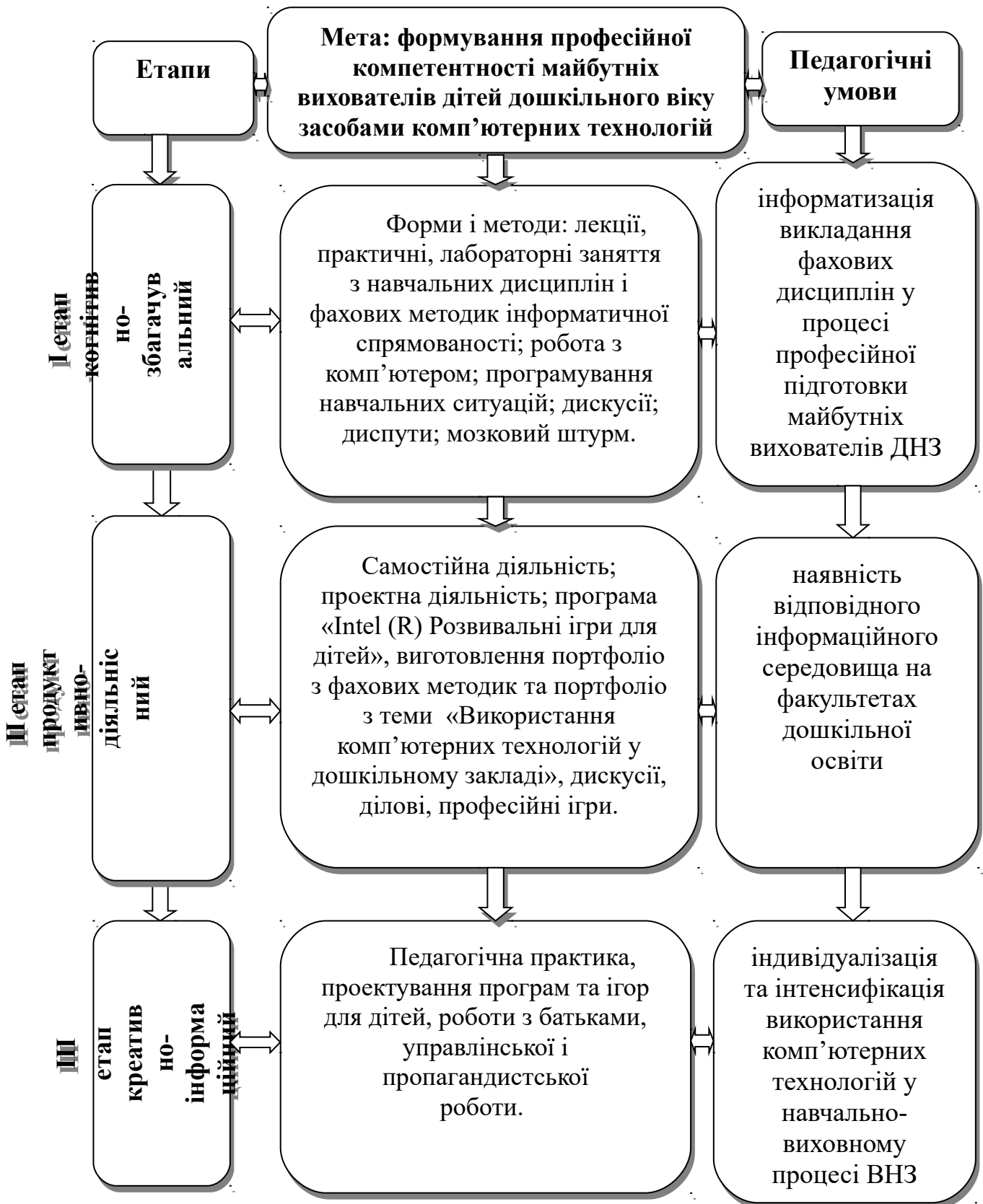

Рис. Дидактична модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій

Змістом другого продуктивно-діяльнісного етапу були: самостійна діяльність; проектна діяльність; програма «Intel (R) Розвивальні ігри для дітей», виготовлення портфоліо «Мій

комп'ютер», «Комп'ютер у ДНЗ», дискусії, ділові, професійні ігри. Програми «Живий звук», «Професор Хіггінс», (НМК) Way Ahead, Microsoft Power Point, «Ігри для Тигри», «Світ за твоїм вікном», OpenOffice.org, Microsoft Office Picture Manager, ACDSee, Microsoft Power Point, Microsoft Publisher, Microsoft Office Outlook, Microsoft Office Access та ін. Організація навчально-дослідницької діяльності студентів здійснювалася методом проектів: «Розвивальні ігри для навчання грамоти дітей» та «На гостинах в українських казок». Було виокремлено такі групи онлайн-ігор для дітей дошкільного віку: розмальовки, аркади, розвивальні ігри та онлайн пазли. Серед розмальовок було обрано такі онлайн-ігри: «Рибалка», «На вершині гори», «Канікули», «Корівка» та ін. Серед аркад для дітей дошкільного віку обрано такі ігри: «Йеті спорцмен», «Солодкі скарби», «Волейбол» та інші; розвивальні ігри: «Юний композитор», 3D гра «Вправний пілот», «Смачно-швидко», «Знайди і запам'ятай» та ін. Онлайн-ігри пазли: «Зимова прогулянка», «Корівка Маняша», «Зая на відпочинку» та ін. Студенти самостійно добирали комплекс розвивальних комп'ютерних ігор за допомогою мережі Інтернет та аналізували їх («Пори року», «Групи предметів», «Хто що їсть?»). У процесі вивчення дисципліни «Методика ознайомлення дітей з українським народознавством у ДНЗ» було використано елементи методики мікрОВикладання комп'ютерних технологій. Під час практичного заняття з теми «Ознайомлення дітей з рідним краєм» студентів учили проводити віртуальні 3D екскурсії. Студентами було створено загальний інформаційний банк віртуальних 3D екскурсій визначними місцями Закарпатської області засобами комп'ютерних технологій для подальшого користування ними у роботі з дітьми. Наприклад, добірка віртуальної 3D екскурсії до замку Паланку (сайт <http://карпаты3д.com/stoit-uvidet/item/palanokzamok.html>), до української казки (казка «Телесик» - сайт <http://kazky.org.ua/>). Студенти виготовляли портфоліо з фахових методик та портфоліо з теми «Використання комп'ютерних технологій у дошкільному закладі».

Педагогічна практика, проектування програм та ігор для дітей, робота з батьками, управлінська і пропагандистська робота становлять зміст третього креативно-інформаційного етапу, що передбачав максимальне занурення студентів в активну самостійну творчу комп'ютерно-інформаційну діяльність як в умовах ДНЗ, так і на педагогічній практиці у ДНЗ. На цьому етапі студенти працювали за третім модулем спецкурсу «Комп'ютерні технології у роботі з батьками та в управлінській діяльності ДНЗ». На третьому етапі було реалізовано педагогічну умову – індивідуалізація та інтенсифікація використання КТ у навчально-виховному процесі ДНЗ. Студенти самостійно склали конспекти занять, майстер-класи щодо роботи з комп'ютером у ДНЗ за відповідною схемою (наприклад: «Комп'ютерний дивосвіт. Робота з графічним редактором. Розвиток творчих здібностей», «Ігрові технології як засіб навчання грамоти»). До педагогічної практики кожний студент індивідуально розробляв мультимедійні презентації для дітей на самостійно обрану тему. Студенти організували роботу з батьками, пропонували їм соціальні

мережі, де батьки мали змогу безкоштовно створити власну мережу. Було запропоновано сайти і назви мереж («EDUkIT» <http://schoolchampion.in.ua/>, «Класна Оцінка» <http://klasnaocinka.com.ua/>), «uCoz» <http://www.ucoz.ua/>, «Мій світ» <http://my.mail.ru/my/welcome>, «Щоденник» <http://shodennik.ua/>). Студенти розробляли проєкт імідж «Дошкільний заклад» - «Оберіг», «Дошкільний заклад» - «Ялинка», «Вчитися для того, щоб навчати» та ін.

На прикінцевому етапі було проведено контрольний зріз за методикою і тестами констатувального етапу, результати якого подано у таблиці.

Таблиця

Порівняльні дані рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій (%)

Рівні	Високий		Задовільний		Низький	
	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
ЕГ	5,5%	36%	20,2%	49%	74,3%	15%
КГ	4,4%	20%	19,8%	45%	75,8%	35%

Примітка: КЕ – констатувальний етап

ПЕ – прикінцевий етап

Як засвідчує таблиця, відносно констатувального етапу експерименту результати, віднесені до високого рівня, зросли на 30,5% (було 5,5%); задовільний рівень збільшився на 28,8% (було 20,2%); на низькому рівні в експериментальних групах залишилось 15% (було 74,3%), позитивну динаміку в цьому випадку проявили 59,3% студентів експериментальних груп. У студентів контрольних груп також були помітні позитивні зміни. На високому рівні результати контрольних груп зросли на 15,6% (було 4,4%), задовільний рівень контрольної групи зріс на 25,2% (було 19,8%), низький рівень у контрольних групах знизився на 40,8% (було 75,8%). Найбільш значимі відмінності у підготовці студентів експериментальної та контрольної груп виявились за тими критеріями, які вимагали високого рівня інформатичної підготовки, відповідно $\chi_{кр}^2 = 53,266$, та $\chi_{кр}^2 = 32,87282$. В ході проведення експерименту всі чинники, які могли б вплинути на рівень професійної підготовки вихователів дошкільних закладів, було взаємоскомпенсовано, то можна дійти висновку, що зміни у рівні підготовки експериментальних груп по відношенню до контрольних відбулись за рахунок запровадженої експериментальної моделі підготовки.

У **висновках** викладено результати дослідження, основні з них такі.

У дисертації представлено результати формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; визначено й реалізовано педагогічні умови та експериментальну методика формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами КТ.

1. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури, вивчення теоретичних засад досліджуваної проблеми можемо стверджувати, що комп'ютерні технології вже зайняли відповідне місце у навчально-виховному процесі дошкільних закладів. Кожна освітня змістова лінія «Базового компонента дошкільної освіти» завершується узагальненим визначенням результату освітньої роботи – сформованістю певного виду компетенцій. Варіативна частина «Базового компонента дошкільної освіти» серед інших освітніх ліній, передбачає навчання дітей «комп'ютерної грамотності». Результатом вивчення інформатичних дисциплін у педагогічному виші є сформованість інформатичної компетентності. Тому реалізація освітньої лінії «Комп'ютерна грамотність» у ДНЗ вимагає відповідної підготовки майбутніх вихователів, формування у них професійно-інформатичної компетентності.

2. Інформатизація дошкільної освіти відкриває перед педагогами нові можливості для впровадження в педагогічну практику сучасних комп'ютерних технологій. При цьому ефективність інформатизації ДНЗ залежить від компетентності вихователя та якості програмних засобів, що підтримують роботу інформаційного середовища дошкільного закладу. Професійна компетентність педагога є здобута, узагальнена, відрефлексована ним у процесі професійної діяльності система соціально-значущих, особистісно-значущих і предметних фахових компетенцій. Професійну компетентність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів засобами комп'ютерних технологій визначаємо як інтегроване, особистісно-ціннісне, полікомпонентне утворення на основі засвоєння ними сукупності фахових знань, умінь і навичок із застосуванням засобів комп'ютерних технологій; досконале володіння способами і прийомами роботи з комп'ютером; трансформація набутої інформації у педагогічну діяльність з дітьми дошкільного віку.

3. Було визначено критерії і показники сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій. Когнітивно-інформаційний критерій з показниками: обізнаність студентів із будовою, роботою і функціями комп'ютера; використання студентами КТ у самостійній навчальній діяльності; наявність презентаційних матеріалів для роботи з дітьми (портфоліо). Діяльнісно-інформаційний критерій містить показники: вміння моделювати (проектувати) навчальні ситуації засобами КТ; вміння моделювати (програмувати) і застосовувати комп'ютерні розвивальні ігри для дітей дошкільного віку; вміння залучати батьків для спільної роботи з ДНЗ у використанні КТ для дітей дошкільного віку. Показники інформаційно-управлінського критерію — це вміння використовувати КТ в

управлінській діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти та вміння використовувати PR (технології) у процесі пропаганди іміджу ДНЗ. На підставі розроблених критерій і показників було визначено й схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами КТ: високий, задовільний, низький.

4. Визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій: інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ; наявність відповідного інформаційного середовища на факультетах дошкільної освіти ВНЗ; індивідуалізація та інтенсифікація використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі ВНЗ. Розроблено діагностувальну та експериментальну методики реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; спецкурс «Методика навчання дітей дошкільного віку комп'ютерної грамоти». Означені педагогічні умови було задіяно в єдності у цілісному навчально-виховному процесі щодо озброєння студентів новими комп'ютерними технологіями.

5. Розроблено та апробовано дидактичну модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій, яка обіймала три етапи: когнітивно-збагачувальний, продуктивно-діяльнісний, креативно-інформаційний. Перший етап передбачав: лекції, практичні, лабораторні заняття з навчальних дисциплін і фахових методик інформатичної спрямованості; роботу з комп'ютером: програмування навчальних ситуацій; дискусії, диспути, мозковий штурм. Педагогічною умовою виступила інформатизація викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ. На другому продуктивно-діяльнісному етапі студенти були занурені у самостійну і проектну діяльність: розробляли програму «Intel (R) Розвивальні ігри для дітей», виготовляли портфоліо з фахових методик та портфоліо з теми «Використання комп'ютерних технологій у дошкільному закладі», передбачалися дискусії, ділові, професійні ігри. Було створено відповідне інформаційне середовище на факультетах дошкільної освіти. На третьому етапі студенти перебували на педагогічній практиці, проектували програми та ігри для дітей, проводили роботу з батьками, управлінську та пропагандистську роботу.

6. Результати прикінцевого етапу експерименту засвідчили відчутні позитивні зміни у сформованості рівнів професійної компетентності засобами КТ у студентів експериментальних груп. Найбільш значимі відмінності у підготовці студентів експериментальної та контрольної груп виявились за тими критеріями, які вимагали високого рівня інформатичної підготовки, відповідно:

— вміння моделювати (проекувати) і застосовувати комп'ютерні розвивальні ігри для дітей дошкільного віку $\chi_{кр}^2 = 53,2904$;

— вміння використовувати комп'ютерні технології в управлінській діяльності майбутніх

фахівців дошкільної освіти $\chi^2_{кр} = 39,15719$.

В ході проведення експерименту всі чинники, які могли б вплинути на рівень професійної підготовки вихователів дошкільних закладів, були взаємно скомпенсовані, то можна дійти висновку, що зміни у рівнях сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій експериментальних груп по відношенню до контрольних відбулись за рахунок запровадженої експериментальної моделі підготовки.

Одержані результати доводять педагогічну доцільність розробленої та експериментально перевіреної дидактичної моделі формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Перспективу подальших наукових розробок убачаємо в теоретичному обґрунтуванні методики підготовки вихователів до використання комп'ютерних технологій у різних видах діяльності дошкільників в умовах дистанційної освіти; розробці дидактичних і технологічних засад інформаційно-педагогічного забезпечення цього процесу.

Основні положення дисертації викладено в таких публікаціях автора:

1. Чекан О. І. Використання комп'ютерних технологій у лекційному курсі з метою підвищення професійної компетентності майбутніх педагогів [Текст] / О. І. Чекан // Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.] / РВНЗ «Крим. гуманіст. ун-т». – Ялта, 2013. – (Серія «Педагогіка і психологія» ; вип. 41, ч. III). – С. 252-257.

2. Чекан О. І. Використання комп'ютерно-орієнтованих завдань в системі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання [Текст] / О. І. Чекан // Гуманізація навчально-виховного процесу : фаховий зб. наук. пр. / Слов'янський державний педагогічний університет. – Слов'янськ, 2013. – С. 231-239. – (Спецвипуск № 12-ДДПУ).

3. Чекан О. І. Використання комп'ютерних технологій в умовах модернізації навчального процесу ВНЗ [Текст] / О. І. Чекан // Педагогічний дискурс : збірник / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. – Хмельницьк : ХГПА, 2014. – Вип. 16. – С. 189-192.

4. Чекан О. І. Система дослідження та класифікація комп'ютерно-орієнтованих завдань [Текст] / О. І. Чекан // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : фаховий зб. наук. пр. / Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 1. – С. 271-278.

5. Чекан О. І. Теоретичні основи використання електронних підручників у сучасній освіті [Текст] / О. І. Чекан // Вісник Прикарпатського університету ім. В. Стефаника / ДВНЗ

«Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника». – Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2012. – (Серія «Педагогіка» ; вип. XLIII-XLIV). – С. 234-237.

6. Чекан О. І. Науково-методичні основи використання комп'ютерно-орієнтованих комплексів майбутніми фахівцями дошкільного профілю [Текст] / О. І. Чекан // Проблеми сучасної педагогічної освіти : [зб. ст.] / РВНЗ «Крим. гуманіст. ун-т». – Ялта, 2014. – (Серія «Педагогіка і психологія» ; вип. 44, ч. III). – С. 272-276.

7. Чекан О. И. Критерии и показатели формирования профессиональной компетентности будущих воспитателей средствами компьютерных технологий [Текст] / О. И. Чекан // European Applied Sciences. – 2014. - № 3. – P. 73-75.

8. Чекан О. И. Роль информационных технологий по формированию профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста [Текст] / О. И. Чекан // Научно-методический электронный журнал «КОНЦЕПТ». – 2014. – № 06 (июнь). – ART 14162. – URL: <http://e-koncept.ru/2014/14162.htm>. – Гос. рег. Эл No ФС 77-49965. – ISSN 2304-120X.

9. Чекан О. І. Роль и место компьютерных технологий в учебном процессе высших учебных заведениях [Текст] / О. І. Чекан // III Международная научно-практическая конференция «Проблемы и перспективы образования в XXI веке» : материалы III-й Междунар. наук.-практ. конф., 30 июня 2013 г., Ставрополь. – Ставрополь, 2013. – С. 56-60.

10. Чекан О. І. Формування комп'ютерної компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти з використанням інтерактивних технологій [Текст] / О. І. Чекан // XXI Всеукраїнська науково-практична конференція «Інноваційний потенціал української науки - XXI століття». Том 1. Науки гуманітарного циклу : матеріали XXI-ї Всеукр. наук.-практ. конф., Запоріжжя, 18 травня 2013 р. – Запоріжжя : ПГА, 2013. – С. 50-54.

11. Чекан О. І. Аналіз педагогічних умов використання комп'ютерно-орієнтованих комплексів у навчальному процесі [Текст] / О. І. Чекан // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання освіти і науки» : зб. наук. ст., 23-24 жовтня 2013 р., Харків / Академія ВВ МВС України. – Х. : ХОГОКЗ, 2013. – С. 337-341.

12. Чекан О. І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до використання комп'ютерних технологій [Текст] / О. І. Чекан // Міжнародна науково-практична конференція «Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу» : матеріали наук.-практ. конф., 13-15 жовтня 2013 р., Вінниця / ДНПБ

України ім. В. О. Сухомлинського ; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2013. – С. 256-259.

13. Чекан О. І. Використання сучасних комп'ютерних засобів у навчально-виховному процесі дошкільного закладу [Текст] / О. І. Чекан // Всеукраїнська науково-практична конференція «Дошкільна і початкова освіта: досягнення, проблеми, перспективи» : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 22 – 23 листопада 2012 р., Мукачево / МДУ – Мукачево : МДУ, 2012. – С. 190-192.

14. Чекан О. І. Сутність і структура понять «комп'ютерні технології» [Текст] / О. І. Чекан // XIX щорічна науково-практична конференція «Актуальні аспекти та перспективи сучасної освіти та науки» : зб. наук. пр., Мукачево, 04 квітня 2014 р. / Педагогічний факультет кафедри педагогіки й методики дошкільної і початкової освіти МДУ. – Мукачево : МДУ, 2014 – С. 77-78

15. Чекан О. І. Педагогічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти з використанням сучасних інформаційних технологій [Текст] / О. І. Чекан // II Всеукраїнська науково-практична конференція «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» : матеріали II-ї Всеукр. науч.-практ. конф., Мукачево, 14 - 15 березня 2013 р. / МДУ. – Мукачево : МДУ, 2013. – С. 92-94.

16. Чекан О. І. Сутність поняття «нові інформаційні технології» та їх значущість на сучасному етапі модернізації освіти [Текст] / О. І. Чекан // Міжнародний науково-практичний семінар «Актуальні проблеми вивчення педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського» : зб. наук. пр., Коломия, 26-27 вересня 2013 р. / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» ; Коломийський інститут. – Коломия : Коломийський ін-т, 2013. – С. 297-300.

АНОТАЦІЯ

Чекан О. І. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.08 – дошкільна педагогіка. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України. – Одеса, 2014.

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій. Науково обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; визначено сутність феномена: «професійна компетентність майбутніх вихователів дітей

дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій»; виявлено критерії та показники формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; схарактеризовано рівні сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; розроблено й реалізовано дидактичну модель формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій; уточнено сутність понять «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність»; набули подальшого розвитку теорія і методика формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Ключові слова: компетентність, компетенція, професійна компетентність, комп'ютерні технології, інформаційні технології, професійна компетентність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних технологій.

АННОТАЦІЯ

Чекан О. И. Формирование профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.08 – дошкольная педагогика. – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», Министерство образования и науки Украины. – Одесса, 2014.

Диссертационное исследование посвящено проблеме формирования профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий. Профессиональную компетентность будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий рассматриваем как интегрированное, личностно-ценностное, поликомпонентное образование на основе усвоения будущими специалистами совокупности профессиональных знаний, умений и навыков средствами компьютерных технологий; владение способами и приемами работы с компьютером; трансформация приобретенной информации в педагогическую деятельность с детьми дошкольного возраста.

Впервые определены и научно обоснованы педагогические условия формирования профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий (информатизация преподавания профессиональных дисциплин в процессе профессиональной подготовки будущих воспитателей ДООУ, наличие соответствующей информационной среды на факультетах дошкольного образования вуза; индивидуализация и интенсификация использования компьютерных технологий в учебно-воспитательном процессе вуза).

Выявлены критерии и показатели сформированности профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий. Когнитивно-информационный критерий с показателями: осведомленность студентов со структурой, работой и функциями компьютера; использование студентами КТ в самостоятельной учебной деятельности; наличие презентационных материалов для работы с детьми (портфолио). Деятельностно-информационный критерий с показателями: умение моделировать (проектировать) учебные ситуации средствами КТ; умение моделировать (программировать) и применять компьютерные развивающие игры для детей дошкольного возраста; умение привлекать родителей для совместной работы с ДООУ в использовании КТ для детей дошкольного возраста. Информационно-управленческий критерий с показателями: умение использовать КТ в управленческой деятельности будущих специалистов дошкольного образования; умение использовать PR (технологии) в процессе пропаганды имиджа ДООУ. На основании разработанных критериев и показателей были определены и охарактеризованы уровни сформированности профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами КТ: высокий, удовлетворительный, низкий.

Разработана и реализована дидактическая модель формирования профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий, которая занимает следующие этапы: когнитивно-обогащающий, продуктивно-деятельностный и креативно-информационный. Целью первого этапа было уточнение знаний студентов о функциях и работе с компьютером в личной и учебной деятельности, ознакомление их с методикой использования компьютера в будущей профессиональной деятельности. Целью второго продуктивно-деятельностного этапа было вооружение будущих воспитателей умениями и навыками самостоятельной работы с компьютерными программами и сайтами профессиональной направленности. Содержанием второго продуктивно-деятельностного этапа были: самостоятельная деятельность; проектная деятельность; программа «Intel (R) Развивающие игры для детей», изготовление портфолио «Мой компьютер», «Компьютер в ДООУ», дискуссии, деловые, профессиональные игры. Педагогическая практика, проектирование приложений и игр для детей, работа с родителями, управленческая и пропагандистская работа составляют содержание третьего креативно-информационного этапа, который предусматривал максимальное погружение студентов в активную самостоятельную творческую компьютерно-информационную деятельность как в педагогических условиях, так и на практике в ДООУ.

Раскрыта сущность понятий «компетентность» (совокупность знаний и умений, необходимых для эффективной профессиональной деятельности), «компетенция» (заранее заданное обществом требование к образовательной подготовке (стандарт) или профессиональной деятельности), «профессиональная компетентность» (способность решать задачи профессиональной

деятельности на основе профессиональных знаний и умений, которые интегрируются с развитием личностных профессионально-значимых качеств); получили дальнейшее развитие теория и методика формирования профессиональной компетентности будущих воспитателей детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: компетентность, компетенция, профессиональная компетентность, компьютерные технологии, информационные технологии, профессиональная компетентность будущих воспитателей детей дошкольного возраста средствами компьютерных технологий.

RESUME

Chekan O. I. The Formation of Professional Competence of Teachers of Preschool Education by means of Computer Technologies. - Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies. Speciality 13.00.08 – Preschool Pedagogy. – State Institution «South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinskiy», Ministry of Education and Science of Ukraine. – Odessa, 2014.

The thesis deals with the issue of formation of the professional competence of teachers of preschool education by means of computer technologies. The pedagogical factors of professional competence of teachers of preschool education by means of computer technologies have been scientifically substantiated and experimentally tested; the essence and the structure of the phenomenon of «professional competence of future teachers of preschool education by means of computer technologies» have been studied; the criteria and indicators of the formation of professional competence of teachers of preschool education by means of computer technologies have been defined; the levels of professional competence of teachers of preschool education by means of computer technologies have been characterized; the didactic model of professional competence of teachers of preschool education by means of computer technologies has been developed and implemented; the meaning of the concepts «competence», «competition», «professional competence» has been clarified; the theory and methods of forming the professional competence of teachers of preschool education have been further developed .

Key words: competence, competition, professional competence, computer technologies, information technologies, professional competence of future teachers of preschool education by means of computer technologies.

